

Vänsterpress om Grekland inför valet i januari 2015

Söndagen den 25 januari går Grekland till val. Enligt opinionsmätningar kommer det socialistiska vänsterpartiet *Syriza* att bli största parti, och högerpartiet *Ny demokrati* näst störst. Artiklarna i denna samling handlar om detta viktiga val och de olika perspektiv som öppnar sig. Se även artikelsamlingen [Vänsterpress om Grekland – januari 2015](#) som också handlar om det förestående valet (med artiklar från *Arbetaren*, *Flamman* och *Offensiv*).

För andra aspekter om Grekland, såsom den tidigare historien (inklusive om inbördeskriget efter andra världskriget), se [texter om Grekland](#).

MF 23/1 2015

Innehåll

Arbetaren	1
<i>Grekland till val – få väntas rösta</i>	1
<i>Syriza vid maktens portar</i>	4
Flamman	9
<i>Syriza prövar en annan väg</i>	9
Fria Tidningen	9
<i>Stöd Greklands kamp mot skulden</i>	9
<i>Analys: Syriza mot seger i det grekiska nyalet</i>	10
Internationalen	12
<i>Går Syriza mot seger?</i>	12
<i>Vad händer om Syriza vinner valet i Grekland?</i>	13
<i>Jonas Sjöstedt: "Om Syriza lyckas, kan Podemos lyckas"</i>	16
Proletären	20
<i>Är Syriza räddningen för Grekland?</i>	20
<i>Repression mot KKE-kandidater</i>	22

Arbetaren

Grekland till val – få väntas rösta

Ivar Fersters, Vagelis Oikonomou

Arbetaren 23/1 2015

Bokbord i Aten för Syrizas trotskistiska falang. I bakgrunden Syntagmatorget och Greklands parlament.

På söndag går grekerna till valurnorna och vänsterkoalitionen Syriza vädrar framgång. Valdeltagandet väntas dock bli rekordlångt och en invecklad byråkrati gör det svårt för vissa grupper att utöva sin rösträtt. Vilket i praktiken gynnar den sittande regeringen.

Den historiskt korta valrörelsen inför Greklands nyval är inne på sin sista vecka. Inte sedan militärjuntans fall 1974 har väljaropinionen varit så polariserad.

De stora partipolitiska kampanjerna är frånvarande i stadsbilden. Men på de många tidningarnas förstasidor och hemma vid köksborden råder valfeber.

Samtidigt förbereder sig många greker inför långväga resor de måste göra för att kunna rösta.

Trots att deltagandet i de grekiska parlamentsvalen är obligatoriskt så har det stadigt minskat för varje valomgång under den ekonomiska krisen.

Söndagens nyval, som utlysts mindre än en månad i förväg, väntas följa samma nedåtgående trend.

Den korta valrörelsen innebär att färre vallokaler kommer att finnas tillgängliga och möjligheten att byta vallokal är i praktiken avskaffad. Valsystemet kräver att varje väljare röstar i sin hemkommun, oftast den de är födda i.

Mer än en tredjedel av invånarna i Aten kommer under helgen att lämna staden för att bege sig till sina vallokaler runtom i landet. För den som står skriven i en avlägsen bergsby eller på en svårtillgänglig ö kan detta bli en dyr och krånglig affär.

Danos Mastorakis är 32 år och arbetar som banktjänsteman i Aten, men har sin vallokal i Sitia på Kreta.

– Även om jag är folkbokförd i Aten så måste jag rösta i min hemby. För att byta vallokal ska jag ha gjort min ansökan senast i oktober och det här valet utlystes ju i december, säger han.

Det tar ungefär nio timmar med färja eller kostar honom runt en tusenlapp, 100 euro, att flyga till Kreta. Men Danos Mastorakis ser fram emot valdagen som brukar innebära ett kärt återseende för byns alla hemvändare.

– Vi går ut och dricker tillsammans, umgås med våra familjer och jag brukar gå och fiska och göra sådant jag saknar i Aten, säger Danos Mastorakis, men tillägger:

– För mig är det okej då jag får ta semester för att rösta. Min syster, som jobbar på en annan bank i Aten, har inte fått ledigt trots att hon har rätt till det enligt lag.

Undantagna från dessa regler är personer anställda inom rättsväsende, polis och militär, vilka har egna vallokaler. Detta har visat sig vara till fördel för regeringen och den radikala högern.

Den grekiska grundlagen gör gällande att medborgare har röstplikt från och med det år de fyller 18, men till det stundande nyvalet har röstlängden inte hunnit uppdateras.

Landets justitieombudsman uppmärksammade redan första veckan att detta i praktiken innebär att cirka 100 000 greker födda år 1997 nekas sin rösträtt.

Justitieombudsmannen har uppmanat ställföreträdande inrikesminister Michalis Theocharidis att se över reglerna för röstlängdens uppdatering, men intresset har varit svalt.

– Om en lagändring skulle ske så har de olika valdistrikten ändå inte tillräcklig tid att justera röstlängden innan valet. Däremot skulle man kunna låta 18-åringarna rösta för sig enligt den procedur som redan i dag tillämpas på väljare som fallit ur röstlängden av misstag, säger Fenia Rougouni vid justitieombudsmannens sekretariat.

– Som det ser ut nu är sannolikheten mycket liten att det blir någon förändring.

För Eleni Koutouki, valsamordnare vid inrikesministeriet, är detta dock ingenting märkvärdigt.

– Vi följer reglerna, 97:orna har inte uteslutits av misstag. Enligt lag ska röstlängden uppdateras i februari. Huruvida lagen är bra eller dålig är inte min sak att kommentera, säger hon.

Någon som däremot gärna kommenterar situationen är 18-åriga Mariana Kyrgaina.

Med en ungdomsarbetslöshet uppemot 60 procent väntar en tuff framtid för Mariana när hon tar studenten till sommaren. Drömmen är att stanna i Grekland och utbilda sig till läkare, men liksom många jämnåriga överväger Mariana Kyrgaina att emigrera.

– Helst flyttar jag nog till Nederländerna, eller kanske till Sverige, säger hon.

När nyval utlystes vid årsskiftet såg hon fram emot att rösta. Liksom de flesta unga tänkte hon rösta emot den sittande högerregeringen. Nu kommer det att dröja fyra år innan hon får en ny chans att göra det, vilket upprör henne.

– Jag är arg att detta inte blivit en större nyhet. Om de kan göra så här mot oss nu, vem vet vad de kan komma undan med nästa gång?

Jämnåriga Xaroula Lekka, å andra sidan, tar det hela med ro.

– Jag tycker att det är rätt. När man är 18 är man inte mogen att göra ett så viktigt val. Jag tycker att rösträttsåldern borde vara 20, säger hon.

Xaroula Lekka litar på att föräldragenerationen gör rätt val i hennes ställe. Själv vet hon inte vilket parti hon skulle ha röstat på om hon hade fått.

Faktum är att väljarkårens medelålder ser ut att bli ovanligt hög i nyvalet. En femtedel av de röstberättigade är drygt 70 plus. Detta är gynnsamt för regeringen då väljaropinionen i viss mån delas av en generationsklyfta. Vänsterkoalitionen Syriza är populärast bland unga.

– De äldre röstar utifrån egenintresse snarare än övertygelse, tror Xaroula Lekka.

Mariana Kyrgaina instämmer och tror att det kan vara förklaringen till varför hon inte tillåts delta, säger hon.

– Det ligger i regeringens intresse. Vi står inför en förändring och de unga vill ha någonting radikalt, någonting annat än de partier som suttit vid makten under alla dessa år.

Historiskt sett är Grekland ett utvandrarland. Uppskattningsvis bor närmare 800 000 grekiska medborgare i andra länder. Under krisen har landet kommit att placera sig som Europas främsta exportör av studenter och högutbildade.

Detta kan delvis förklara varför valdeltagandet minskat så drastiskt.

28-åriga Dimitris Danampasis är typisk för sin generation. Uppvuxen i Aten och utbildad datavetare lever han sedan två år i Köpenhamn där han kombinerar arbete med magisterstudier.

– Krisen tvingar bort människor. Det är självklart lättare att flytta för den som är ung och inte hunnit bilda familj. Jag hade gärna velat stanna och kämpa, men vad har jag egentligen för val?

I det grekiska valsystemet finns ingen möjlighet att rösta från utlandet, något som Dimitris Danampasis beklagar.

– Jag råkade vara i Grekland för att fira nyår när valet utlystes, så jag bestämde mig för att stanna och rösta. Jag flyger tillbaka till Danmark två dagar efter valet, säger han.

Dimitris Danampasis tror att det skulle göra skillnad om emigranterna gavs rätt att rösta.

– Jag kan bara tala för mig själv, men de flesta som utvandrar gör det för att de inte får jobb. Jag gissar att de flesta är besvikna och att de etablerade partierna hade förlorat på att räkna deras röster, säger han.

Dafni Sofianopoulo är 35 år och har hoppat över flera val under sina elva år i Berlin.

Åtstramningarna som följde på den ekonomiska krisen återuppväckte hennes intresse för partipolitiken i hemlandet. Vid valet i maj 2012 var hon därför på plats för att rösta.

Efter den påföljande regeringskrisen utlystes en andra valomgång som Dafni Sofianopoulo missade. I den omgången vann högerpartiet Ny Demokrati.

– Jag slutade lita på mina landsmän efter det. Jag känner mig tvungen att rösta i det här valet.

För Dafni Sofianopoulo är det inget sammanträffande att Grekland är det enda land i EU där medborgarna inte kan poströsta.

– Ingen utlandsgrek jag känner stödjer regeringen. Hade vi kunnat poströsta 2012 hade Ny Demokrati inte vunnit. Efter 2012 har antalet greker i Tyskland bara ökat och jag undrar hur många potentiella vänsterröster som kastas bort med dem.

Syriza vid maktens portar

Spyros Dapergolas

Arbetaren 23/1 2015

Syrizas ledare Alexis Tsipras på partiets kongress i januari 2015, en slutlig kraftsamling inför valet den 25 januari där Syriza är storfavorit.

På söndag går det av kris och tuff åtstrammingspolitik märkta Grekland åter till val. Många förutspår att det äntligen kommer att leda till att vänsterpartiet Syriza kommer till makten och kan föra in landet på en ny bana. Men veckans radarskribent varnar för att fästa en överdriven tilltro till Syrizas samhällsomvandlande potential – inte minst mot bakgrund av hur svag folklig rörelse partiet har i ryggen.

Den 18 oktober 1981 blev en symbolisk dag i efterkrigstidens Grekland. Mindre än sju år efter militärjuntans fall och den parlamentariska vänsterns återkomst från exil och tortyrkammare hade plötsligt ett vänsterparti under tre valkampanjer i följd mångfaldigt sina mandat, och kom nu till makten i triumf.

Partiets politiska program skrämde slag på såväl högerkrafterna i det grekiska samhället – det vill säga segrarna i inbördeskriget – som på delar av överklassen.

Programmet krävde att Grekland skulle lämna Europeiska gemenskapen och lösgöra sig från Nato och USA:s inflytande, och därtill masssocialisering av företag och samhällelig kontroll av fabriker, underkuvande av det militära inflytandet på politiken, angrepp på den ortodoxa kyrkans makt samt införande av medborgerliga fri- och rättigheter som vi tar för självklara i dag.

Panhellenska socialistiska rörelsen, Pasok, var ett socialistparti med starka vänstervärderingar. De propagerade för en fredlig övergång till ett socialistiskt samhälle, men de hade tillgång till vapen om det skulle behövas. Det var ett radikalt parti, till och med för 1980-talet.

Parallellerna med dagens Syriza är uppenbara.

Syriza startade som en något speciell sammanslutning. Det var en populär och reformistisk utveckling av den historiska eurokommunistiska strömningen.

Partiet, som ursprungligen uppstod som en politisk koalition, bygger på samexistensen av små vänstergrupper och täcker hela spektrat från leninistiska avfallingar till gräsrotsrörelser och andra aktivister. Syriza är det nya Pasok, som ”från ingenstans blir till allt”.

Syrizas utveckling har emellertid gått betydligt fortare, och dess politiska program är inte ens i närheten av Pasoks radikala idéer från 1980-talet. Partiet består bara av några tusen medlemmar.

Syrizas nuvarande partiledare Alexis Tsipras dök upp i partikoalitionens ledning 2008, och nådde toppen med den förra ledarens välsignelse. Hans tillträde signalerade definitivt att man lämnat eurokommunismen till förmån för skapandet av en ny politisk identitet.

Man siktade in sig på att stödja olika sociala kamper och krav som låg nära den frihetliga traditionen, och på att bygga upp en militant närvaro på gatorna.

När allt kommer omkring var de små vänsterpartierna gatusmarta och hade få men militanta medlemmar, som byggde en gemensam politisk identitet utifrån både traditionellt politiskt arbete och närvaro på gatorna.

Samtidigt försökte Tsipras också öka Syrizas inflytande över facken, främst inom offentlig sektor, och i studentkårerna. När Syriza hade mindre än 4 procent av rösterna försökte de upprepa gånger samarbeta med de andra vänsterpartierna.

Försöken avvisades dock demonstrativt av både det grekiska kommunistpartiet KKE och andra utanför Syrizas sfär.

4 procents-Syriza var syndabock för högerfalangen och för fascisterna: Syrizas invandravänliga ståndpunkter, relativt sekulära idéer, antidiskrimineringsarbete och antinationalism ifrågasattes kontinuerligt.

Det tidiga Syriza attraherade en stor grupp väljare, något som de politiskt ansvariga inom partiet inte kunde förutse eller planera för.

Från att ha varit ett litet oppositionsparti som kämpade för att ta sig över treprocentsspärren och in i parlamentet, lyckades Syriza gå om KKE och tog över den symboliska hegemonin inom vänstern, och började umgås med idén om att ta makten.

Arbetarklassen i Grekland har de senaste åren sett slutet på drömmarna om gränslös konsumtion, systemets falska löfte i både europeiska och grekiska färger.

Deras verklighet består i dag av sänkta löner, massarbetslöshet, höjda kostnader för mediciner och sjukvård och förlorade förmåner. De äldre befinner sig i en ännu värre situation. De har förlorat sina pensioner och sett hälso- och sjukvården monteras ned framför sina ögon.

Allting som ”välfärdssamhället” bestått av har blivit dyrare och sämre.

De två partier som länge turades om att vara det största i parlamentet, Pasok och Ny Demokrati, har båda tappat i styrka. De är skuggor av vad de en gång var. De kan inte längre ”köpa” röster genom förmåner (såsom att anställa i den offentliga sektorn eller erbjuda skattelättnader) och måste ta tillbaka så mycket som möjligt av vad de gett bort under alla dessa år med klientsamhällets massköp av röster.

Det konservativa Ny Demokrati lyckades överleva för att de inte behövde hantera bomben som det ekonomiska sammanbrottet innebar, utan kunde lämna över den till Pasokregeringen 2009.

Ny Demokrati har nu suttit vid regeringsmakten sedan 2012. De har samlat en heterogen skara av yttersta högern, konservativa, liberaler, oligarker, proffstyckare, skrämmedelklass och

pensionärer som är rädda att förlora sina pensioner. Trots detta uppnår Ny Demokrati i opinionsundersökningarna bara drygt hälften av sina tidigare mandat.

Den andra polen i tvåpartisystemet och medlemmen i regeringskoalitionen, Pasok, har krympt samman till 4 procent, och står inför risken att inte ens komma in i parlamentet. Inte minst med tanke på partiets sönderfall de senaste veckorna: tidigare partiledaren Georgios Papandreou har startat ett nytt parti.

Vilka som erövrar väljarna från de tidigare största partierna avgörs i nyvalet den 25 januari, men det är klart att många av väljarna går till Syriza samt till fascistiska Gyllene Gryning.

Berättelsen om realpolitiken som radikala krafter måste skapa varje gång den konfronterar makten har berättats många gånger. Syriza är inte där ännu. Syrizas nuvarande realpolitik går ut på att göra alla nöjda. De marknadsför sig genom sitt engagemang i demokratiska institutioner samtidigt som de bygger relationer med olika gräsrotsrörelser.

De vill se ett EU präglad av jämlikhet, broderskap och rättvisa. De hyllar gräsrotternas kamp, samtidigt som de kräver att dessa underordnar sig det parlamentariska systemet.

De fördömer våld och upplopp mot statsapparaten under konflikter, men på ett undfallande vis. De fördömer imperialism och militära interventioner men tar inte ställning angående Greklands medlemskap i Nato. De flirtar med Ryssland, Kina och USA.

Samtidigt sprider de rykten om att de har gjort överenskommelser med delar av ägarklassen. De stödjer anarkistiska ockupationer när dessa riskerar vräkning, och hungerstrejkande fångar.

Syriza vill göra alla nöjda. Hur skulle de annars göra, de vill ju vinna valet?

Vi bör komma ihåg en sak: när vi talar om Syriza refererar vi till en politisk aktör vars parlamentariska och sociala kraft inte hänger samman. De som drömmer om viktiga, socialistiska förändringar i Grekland eller Europa kan fortsätta sova. Det finns inga förhållanden som tillåter radikalism.

Fackföreningarna inom den privata sektorn är en marginell rörelse, kontrollerad av stalinisterna i kommunistpartiet KKE. Studentrörelsen är högljudd och beslutsam, men också liten och säsongsbetonad, med nära band till andra vänsterpartier.

Det pågår en hel del lokala kamper, men Syriza är allvarligt utmanade där av anarkister och den revolutionära utomparlamentariska vänstern.

Även i de fall som handlar om sociala rättigheter, solidaritet med fångar och antifascism, försöker Syriza desperat få del av publiciteten och det politiska kapital som skapas på gatorna, av anarkiströrelsen.

Det grekiska samhället, arbetarna och den sociala basen har gått igenom fem hårda år. Fem år av protester och strejker, med kampmetoder, ritualer och strukturer som hör till det förflutna. De misslyckades helt och hållet. Med några få undantag, som är svåra för Syriza att dra fördelar av parlamentariskt, är arbetarna splittrade och isolerade. Många av dem väntar på Syriza, med ett hopp av oklar karaktär.

Är det möjligt, i en globaliserad värld, att omvälvande och stora förändringar kan äga rum utan stöd från en övergripande klass? Förändringar för massorna, men utan massorna? Det är omöjligt, och Syriza vet det.

Utän tvekan finns det ärliga ledare och ansvariga inom partiet (och sett till hur det ser ut inom det grekiska systemet är det ovanligt). Det finns erfarna vänsteraktivister som aldrig sålt sig

till Pasok, ens om de hade kunnat, radikala aktivister från lokalområden, från arbetsplatserna – med goda intentioner.

De här människorna kämpar, och kommer att kämpa inom Syriza, för den eviga vänsterillusionen, en fri socialistisk stat som värnar om arbetarklassen.

Det är förvisso mycket underhållande att se förvåningen och avskyn i ansiktena på den yttersta högern inför utsikten av seger för ”national-nihilist-bolsjevikerna”. Det är också positivt att fler människor opponerar sig mot fascismens repressiva agenda.

Hur som helst, inte heller någonting av detta är bestående.

Redan nu har en avgörande del av Pasoks byråkrati och nomenklatura migrerat till Syriza, och tillsammans med vad som återstår av eurokommunismen blir det tydligare och tydligare att det inte finns plats för ”galna vänsterister”.

Samtidigt som förväntningarna gällande den överhängande konflikten med EU och Tyskland om Greklands skuld och åtstramningar har sänkts dramatiskt.

Vi behöver ha i åtanke att Syriza kommer till makten i ett land där den statliga byråkratin består av före detta medlemmar i Pasok, och ”den djupa staten” (armén, polisen, rättssystemet) består av högerfalangen och av fascister.

Det är den egentliga politiska makten. Om vi förutsätter att Syriza inte kommer att försöka etablera en egen junta, hur ska de kunna kontrollera staten om inte genom utbyte och förhandling med dessa aktörer?

Det gamla, radikala Syriza med 4 procent drömde om att vända systemet över ända, men kunde inte!

Överenskommelser är den enda vägen för Syriza, det är återvändsgränden för ett regeringsparti som inte aspirerar på att ta makten med våld, särskilt för ett parti som inte ens har organiserade massor av lojala väljare.

Regeringspartiet Syriza med 30 procent drömmer om att överleva vid makten. De kan inte ens aspirera på att vända systemet över ända längre.

Vad kommer att hända efter valet?

Under de första två åren efter 1981, när Pasok bestod av minst 400 000 hängivna medlemmar som stödde partilinjen, genomfördes delar av deras program.

Man höjde lönerna, etablerade fackliga rättigheter och socialiserade en del företag – visserligen uppifrån och ned, och bara företag som skulle läggas ned, men ändå.

Efter fem år vid makten fokuserade Pasok främst på att ordna anställningar åt den partivänster som under 40 års tid varit bannlysta från den offentliga sektorn, samt på att avskaffa en del närmast medeltida lagar och lagar från inbördeskriget.

Pasok korrumpades, och slutligen, för några år sedan, öppnade man dörren för EU:s ekonomiska tillsyn och införde de ekonomiska åtstramningarna i Grekland.

Det finns en möjlighet att Syriza kommer upprepa samma partipolitiska utveckling, om än snabbare och inte i samma omfattning.

En potentiellt framgångsrik förhandling angående skulden, avsevärda lättnader i de ekonomiska åtstramningarna, vad som helst positivt som Alexis Tsipras kan komma med till det grekiska samhället, kommer att presenteras som en seger mot de internationella lånehajarna och kommer att stärka Syriza vid makten och underminera den gamla politiska byråkratin.

Denna byråkrati är fascinerande att betrakta så länge du inte behöver ha med den att göra: dess medlemmar är rädda, genomkorrupta och nästan religiöst besatta, med komplex från inbördeskriget, en fantastisk kombination av nationalisterna och quislingarna.

Om kontrasten mellan den nuvarande regeringen och Syriza är stor beror det på att den nuvarande regeringen är så fränstötande.

Därför kommer Syriza att vinna valet trots faktumet att de är ”oklara”. Om Syriza är framgångsrika med något, om Tysklands hegemoni inom EU strävar mot en brytning med Grekland, då är utan tvekan händelseutvecklingen helt oförutsägbar.

Det finns ingenting som förutsäger vad det grekiska samhällets reaktion kommer att vara vid ett sådant scenario. Kommer samhället att ta en emancipatorisk eller reaktionär inriktning?

Vad borde då ske? Om det bara är frågan om en vettig hantering av den grekiska skuldkrisen och åtstramningarnas galenskap, ja då är Syriza lösningen.

De skulle vara en lösning inom ett progressivt system och lugnande för den krympande medelklassen och de småborgerliga delarna av det grekiska samhället som lever i illusionen att krisen är något temporärt.

För dem som vill ha mer, för dem som fokuserar på klassintresse, för vilka självorganisering och deltagande är ett krav, för dem som deltar i de kamper som pågår, utgör Syriza en illusion.

Det är inte Syrizas fel att det exploaterade samhället är tyst. Och det är inte Syrizas fel om den nya generationen faller för parlamentarismen och vänsterstyrets tomhet.

Vägen är lång och går genom hårt arbete på gräsrotsnivå: arbetares involvering med allmänheten genom en ny, militant och horisontell syndikalism, genom självorganisering i bostadsområden och radikalt politiskt engagemang präglad av frihetliga idéer och praktik.

Och genom de krafter i Grekland som är involverade i facklig klasskamp, lokala sociala rörelser och anarkiströrelsen, de som vill förändra det ekonomiska och politiska systemet – kanske små men inte marginella rörelser.

Det finns ingen genväg till social förändring, och maktens väg är en återvändsgränd.

Även om det verkar ta en evighet är inte alltid så fallet: tider av kris, när arbetarnas öron är öppna, tillfällen som kräver att vi tar en risk dyker upp genom medveten förberedelse, ”som en tjuv om natten”.

I vilket fall som helst, bara om en social rörelse är hängiven gräsrotsarbetet, bara om en social rörelse har skapat kommunikationskanaler och forum för politiskt medvetandegörande och växande, bara om en social rörelse har försäkrat sig om sin giltighet, har bevisat sin giltighet, kan den bli gnistan som får massan att explodera.

Allt annat är ett recept på misslyckande, besvikelse, förlorad tid – och förstås politisk och individuell korruption, som allt som stat och makt skapar. Som en gång Pasok, och nu Syriza...

Flamman

Syriza prövar en annan väg

Anna Herdy

Flamman, 20/1 2015

På söndag går Grekland till nyval. Grekland behöver inte mer av samma sak så när Syriza säger, vi provar något annat så lyssnar man.

När du läser den här texten är undertecknad på väg till Aten för att bevaka de skälvande slutminuterna i den benhårda match som just nu utkämpas mellan det unga vänsterpartiet Syriza och högerpartiet Ny Demokrati. I skrivande stund skiljer det cirka fem procent mellan dem i opinionsmätningarna och ungefär 35,5 procent av väljarna säger sig vilja rösta på Syriza, vilket skulle kunna innebära en majoritet i parlamentet. Men valutgången är oviss och än är det många som uppger att de är osäkra.

Men i ett land där regeringen på uppdrag av EU sänkt pensionerna, ställt in löneutbetalningar, medverkat till den nästan 30 procentiga arbetslösheten, där är man inte så osäker på vad man ska rösta på – allt annat än regeringen. Det är med andra ord inte så konstigt att Syriza, som lovar att satsa allt på att folket ska få det bättre och sakta ner på tempot i vilket man betalar av på lånen till ECB. Mer pengar till Grekland och mindre till EU, helt enkelt. Samma sak säger Podemos, det nya unga vänsterpartiet i Spanien, som likt Syriza leder i opinionsmätningarna inför valet som i Spanien sker i december. Valet i Grekland kan bli början på en tid då vänstern vinner och börjar ifrågasätta makten i Bryssel. Det ser helt klart lovande ut.

Den grekiska högern, ivrigt påhejade av EU-topparna, blir som vanligt nervösa och försöker skrämja väljarna med att en valvinst för Syriza skulle innebära **"Grexit"**, det vill säga att Grekland stängs ute ur eurosamarbetet. Syriza har tillsammans med stora delar av vänstern i Europa har en helt annan syn på EU och EMU vad den svenska vänstern har och kallar sig inte EU-motståndare utan åtstramningsmotståndare. Att man tror på att kunna vrida kolossen åt vänster och skapa ett radikalt och progressivt EU är kanske inte konstigt med tanke på en historie av diktatur och skakig ekonomi före euron infördes.

Huruvida Syriza kommer klara av att vända på utvecklingen, ta fajten mot EU-doktrinen och återge värdigheten till sitt lands invånare återstår att se. Men med facit i hand så ser man vad som händer när högern i EU sagt till högern i Grekland att driva högerpolitik. Det kan i alla fall inte bli sämre.

Låt oss prova något annat, säger Syriza. Det är klart att folk lyssnar.

Fria Tidningen

Stöd Greklands kamp mot skulden

Per Björklund

Fria Tidningen, 23/1 2015

Inför söndagens val i Grekland pekar alla opinionsmätningar ut den radikala vänsterkoalitionen Syriza som största parti, med goda chanser att bilda regering. Därmed står Europa inför en historisk chans att inte bara bryta med den destruktiva politik som kastat Grekland ner i en ekonomisk kris jämförbar med 30-talets stora depression, utan också att vända den stadiga högervändningen av politiken sedan 70-talet.

Att valet i Grekland på förhand beskrivs som en politisk jordbävning säger på sätt och vis mer om idéklimatet i Europa än om Syrizas politiska program, som bara kan beskrivas som

klassisk socialdemokratisk reformism. ”Allt det som låter radikalt nu var vardagsmat under kapitalismens guldålder på 50- och 60-talen”, som partiets skuggfinansminister, ekonomiprofessorn Euclid Tsakalotos, konstaterar i brittiska tidningen *The Guardian*.

Trots skrämselfpropagandan från partiets motståndare kommer Syriza knappast att vända kapitalismen över ända. Mer radikala medlemmar har fått svälja sin marxistiska retorik för att inte skrämja medelklassväljare, och partiledaren Alexis Tsipras har skrivit debattartiklar i tysk press där han lovar att inte söka konfrontation med landets ”partners”.

Men även om vänsterradikaler kan förfasas över Tsipras iver att blidka EU-eliten är rätt fokus just nu knappast att recensera Syriza. Snarare bör alla progressiva krafter ge sitt fulla stöd åt det som är partiets centrala krav: ett slut på den vansinniga åtstrammingspolitiken och en internationell skuldkonferens för att justera ned Greklands statsskuld.

Snart fem år efter det första ”räddningspaketet” från EU har den beska medicin som föreskrivits bara gjort patienten sjukare. Arbetslösheten har närmat sig 30 procent, nedskärningar har slagit den offentliga sjukvården i spillror och statsskulden har inte minskat utan ökat till 175 procent av BNP.

Att större delen av nödlånen gått direkt till landets privata långivare – inte minst tyska och franska banker – ger kraven på skuldavskrivning extra moralisk tyngd. Om Europas stormakter kan rädda sina egna banker från förluster så säger vanlig anständighet att samma generositet också borde visas mot det plågade grekiska folket. I synnerhet som nordeuropeisk industri i högsta grad gynnades av lånefesten i Grekland före krisen.

Skuldavskrivning är inte heller ett så radikalt förslag som det kan verka när man följer mediernas smått sensationalistiska rapportering. Som Peter Spiegel träffande påpekat i *Financial Times* är skuldavskrivning ”en idé så otänkbar att nästan alla mainstream-ekonomer har förespråkat den.” I en enkät med ekonomer som Bloomberg News genomfört trodde 87 procent att Grekland kommer att få någon form av skuldavskrivning om Syriza vinner valet. Många påpekar att skuldavskrivning inte bara skulle ge Grekland ökade möjligheter att ta sig ur den svåra depressionen, utan också gynna resten av eurozonen.

Att övriga EU ändå stretar emot har inget med ekonomiska realiteter att göra. Politiker i EU:s kärnländer har målat in sig själva i ett populistiskt hörn genom att framställa eurokrisen som ett resultat av ansvarslösa sydeuropeer, samtidigt som de frånskrivit vårdslösa banker allt ansvar. Men framförallt fruktar de nog vad en framgång för Syriza skulle kunna innebära på sikt för den europeiska vänsterns självförtroende och trovärdighet.

När politiker och EU-tjänstemän öppet lägger sig i den grekiska valrörelsen och manar folket att inte ”rösta fel” måste det finnas en motvikt. Syrizas chanser att få igenom sina krav efter en valseger beror till stor del på hur mycket stöd de får från resten av Europa. Fackföreningar, partier, enskilda opinionsbildare, sociala rörelser och varför inte kyrkliga företrädare bör höja sina röster för en rättvis hantering av Greklands orimliga skuldbörda. Den svenska regeringen och enskilda EU-parlamentariker bör högt och tydligt kräva ett slut på den omänskliga nedskärningspolitiken. Ett annat Europa är möjligt – skriv av skulden nu!

Analys: Syriza mot seger i det grekiska nyvalet

Anders Nordström

Fria Tidningen, 24/1 2015

Imorgon kan vänsterpartiet Syriza vinna det grekiska nyvalet. De vill stoppa nedskärningar och massarbetslöshet i Grekland och se ett slut på EU:s

åtstrammingspolitik. Men frågan är om deras program är genomförbart utan ett utträde ur eurosamarbetet.

I Grekland blir största partiet regeringsbildare och med bara dagar kvar till valet blir en seger för vänsterpartiet Syriza allt troligare. Opinionsmätningar visar att högerens skrämselfkampanj om att ekonomiskt kaos väntar vid en Syrizaseger inte har fungerat. Partiet ligger vecka efter vecka kvar över 30 procent, drygt tre procent före högerpartiet Ny Demokrati.

Men mycket hänger på hur de regeringskritiska rösterna fördelas. Två nya partier: socialliberala To Potima och förre socialdemokratiska partiledaren George Papandreas Kirima, försöker locka väljare trötta på nedskärningar men som tycker att Syriza står för långt till vänster.

Det är en orsak till att Syriza tonat ner sina mest radikala förslag. Borta är kraven på förstärkning av banker och utträde ur Nato. Det är inte längre fråga om att ”vägra betala” utlandsskulden – istället reser Syrizas ekonomer Europa runt med budskapet att skulderna ska ”omförhandlas”.

Löftet att stoppa den brutala åtstrammingspolitiken står dock fast. Pensioner och minimilöner ska höjas till tidigare nivåer, kollektivavtal ska åter gälla och 300 000 personer ska anställas i sjukvård, äldreomsorg och annan offentlig service. Dessutom ska ett nödhjälpsprogram med bland annat gratis el, matkuponger och fri sjukvård genomföras för de 300 000 familjer som idag lever i ren misär.

Kostnaden beräknas till 13,5 miljarder euro och Syriza föreslår inkomstökningar på lika mycket. Det handlar om åtgärder mot skattefusk, höjd förmögenhetsskatt och att höja inkomstskatter till snittet i eurozonen. Kanske kan allt inte förverkligas. Att snabbt minska skatteflykten är lättare sagt än gjort. Men det måste inte betyda att programmet faller.

Efter år av besparingar har Grekland en budget i balans. Borräknat skuldräntorna visar budgeten ett överskott som motsvarar tre procent av BNP. Små underskott är inte heller ett brott mot EU:s regelverk – alla euroländer har idag budgetunderskott.

En fråga som däremot kan skapa problem är stödet för euron. Redan inför valet 2012 skrev partiledaren Alexis Tsipris i Financial Times att ”låt det inte råda någon tvekan, Syriza har förbundit sig att hålla Grekland kvar i eurozonen.” Den inställningen gäller än.

Syriza vill ha en europeisk konferens om landets skulder, och hänvisar till den konferens i London 1953 där 20 länder, däribland Grekland, beslutade att efterskänka skulder till det krigshärjade Tyskland. Men om Tyskland säger nej till skuldavskrivning och hävdar att Grekland måste överge euron om de inte betalar? En regering som bundit sig för fortsatt euromedlemskap står då betydligt svagare än en som kan svara att de kan lämna det.

Euron minskar också möjligheterna att efter sex fruktansvärda år med en miljon förlorade arbetstillfällen få igång den grekiska ekonomin. De stora skulderna var bara den synliga isbergstoppen på krisen. Under låg en försvagad konkurrenskraft som ledde till lånefinansierade underskott i utrikeshandeln på som mest 15 procent av BNP.

I dag är konkurrenskraften återställd. Men de kraftiga lönehöjningar Syriza förespråkar skulle, hur socialt välmotiverade de än är, åter skada konkurrenskraften om de inte kan kompenseras med sänkt valutakurs. Särskilt den viktiga turistsektorn skulle tappa mark till grannländer med lägre kostnader.

Ett Grekland med egen valuta skulle däremot kunna välja den väg som framgångsrikt tillämpades av Argentina 2001 och Island 2008. Valutan fick flyta fritt, vilket klarade

konkurrenskraften. De vägrade betala utlandsskulden och de införde kapitalkontroller som förhindrade kapitalflykt.

Detta alternativ har Syriza hittills inte velat överväga. Men när Juncker, Merkel, ECB och de europeiska bankerna börjar dra åt tumskrubarna kan alternativen för en Syriza-regering snabbt krympa till två: lämna euron eller överge viktiga delar i det egna krisprogrammet.

Fakta: Grekiska nyvalet

2012 års parlamentsval i maj ledde till nyval i juni då inga partier lyckades bilda regering. Antonis Samaras, ledare för Ny Demokrati, utsågs till premiärminister och bildade en koalitionsregering bestående av Ny Demokrati, PASOK och Demokratisk vänster.

I december misslyckades det grekiska parlamentet med att rösta fram en ny president och parlamentet upplöstes därför. Enligt grekisk grundlag utlystes nyval som sattes till den 25 januari.

Det blev snabbt tydligt att Syriza, med förslag om att privatiseringar av statliga företag ska stoppas och en efterskänkning av landets skulder, troligen kommer att vinna nyvalet.

Bland annat Tysklands finansminister Wolfgang Schäuble har varnat Grekland för att lämna den hårda besparingsvägen och EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker uppmanade i december grekerna att inte ”rösta fel”.

Internationalen

Går Syriza mot seger?

Ledare

Internationalen, 22/1 2015

Nu på söndag, 25 januari, går Grekland till parlamentsval. I opinionsmätningarna leder det vänsterradikala Syriza med runt 30 procent, före det borgerliga Ny Demokrati som landar på 27-28 procent. Anmärkningsvärt är att det socialdemokratiska Pasok med endast fem procent

bara är en skugga av sitt forna jag. I Grekland premieras också det största partiet extra med 50 platser i parlamentet, vilket gör att det kan räcka med ungefär 35 procent för att Syriza ska få egen majoritet. Ett troligare scenario är dock att Syriza uppnår majoritet tillsammans med något eller några andra vänsterpartier.

Som brukligt är när det gäller Grekland målar internationell etablissemangsmedia och maktpotentater upp skrämselfbilder av vad som kan hända om Syriza tar makten. Det talas om ”hotet från Grekland”, ”självmondsbenägenhet”, ”extrema krafter”, risken för ”fel valresultat”, med mera. Men frågan är om den här propagandan längre biter på grekerna, efter fem år med den ekonomiska hästkuren som trojkan EU/ECB/IMF pådyvlat landet. Hästkuren har fungerat som en medeltida åderlåtning – och patienten är på väg att förblöda. Den statsskuld som som var tänkt att reduceras har i själva verket vuxit från 120 procent till 177 procent av BNP. Arbetslösheten har fördubblats och drygt en tredjedel av befolkningen lever runt eller under fattigdomsgränsen. Det är inte ovanligt att skolbarn svimmar av hunger och i takt med välfärdens nedrustning blir många barn utan vaccinationer.

I det här läget är det knappast förvånande att Syrizas linje om ett slut på åtstrammingspolitiken, omförhandling och [en] rejäl nedskrivning av statsskulden vinner ökad gehör. Syriza vid makten kan dock inte vänta sig något annat än rasande attacker från såväl inhemska som utländska eliter. För att kunna komma vidare måste man då ta kontrollen över Greklands finansiella sektor, dess storföretag och utrikeshandeln – ja, helt enkelt besätta ekonomins kommandopositioner.

Detta kommer inte (heller) fungera om inte den grekiska arbetarklassen mobiliseras och dras in i den direkta skötseln av samhället. Dessutom måste det grekiska exemplet väcka solidaritet över hela Europa, så att de arbetande i land efter land lägger hinder i vägen för de härskandes försök att klämma åt Grekland.

På söndag håller vi andan och hoppas. Vi hoppas att Syrizas röd-grön-lila fana – rött för socialismen, grönt för miljökampen och lila för feminismen – kommer att hissas och vaja över Aten!

Vad händer om Syriza vinner valet i Grekland?

Lisa Mittendrein och Valentin Schwarz

Internationalen, 22/1 2015

ANALYS: Lisa Mittendrein och Valentin Schwarz är aktivister i Attac i Österrike och medlemmar i en solidaritetsrörelse för den grekiska vänstern. Artikeln baseras på intervjuer de gjorde med medlemmar i Syriza inför sin rapport ”Med Grekland för Europa: varför vi ska stöda den grekiska vänstern nu”.

Grekland står inför ett plötsligt påkommande allmänt val den 25 januari 2015, och det finns verkliga möjligheter för att en radikal vänsterregering kan komma till makten i ett EU-land. Syriza, som uppstod ur en koalition mellan eurokommunister, sociala rörelser och antiglobaliseringsaktivister, går framåt.

Den allmänna känslan bland Syrizas funktionärer och aktivister är att de kommer att vinna valet och bilda nästa regering. Partiet vann EU-valen i maj 2014 och uppnådde några betydande segrar i regionalvalen. Det har sedan flera månader lett i de nationella opinionsundersökningarna, och fick 29 procent i slutet av december 2014. Vallagarna gynnar majoriteten, och gör det möjligt att få absolut majoritet med 35-40 procent av rösterna, beroende på hur många partier som kommer över tröskeln.

Segern är naturligtvis inte säker. Syriza kommer högst sannolikt att vinna valet men inte få någon absolut majoritet. Fram till valdagen kommer det att explodera en tsunami av

skrämselpropaganda. När denna artikel skrivs verkar det troligt att partiet blir tvunget att bilda en koalition för att komma med i regeringen.

Problemet för Syriza är att det inte finns några troliga partners. Det ortodoxt kommunistiska KKE, som 2012 gick till val på parollen ”Lita inte på Syriza”, har uteslutit all sorts samarbete. Det till namnet socialdemokratiska PASOK befinner sig i djup kris och har förlorat många av sina väljare till Syriza och angriper det därför våldsamt. PASOK står emellertid inför risken att splittras mellan fraktioner ledda av partiledaren Evangelos Venizelos och hans företrädare premiärminister Giorgos Papandreou. Det grekiska partisystemet är överhuvudtaget ytterst instabilt och det är osäkert vilka och hur många partier som kommer att komma med i nästa parlament.

Om Syriza verkligen inte får absolut majoritet kan EU:s eliter utöva påtryckningar på alla partier utom Syriza – troligen med undantag för det fascistiska Gyllene gryning och KKE – för att de ska bilda en så kallad ”nationell enhetsregering” mot Syriza. Det nära förflutna utgör ett exempel på ett sådant ingripande. För att genomdriva åtstramningsåtgärder i Grekland iscensatte dåvarande ordförande för EU-kommissionen José Manuel Barroso, med stöd från båda de traditionella huvudpartierna PASOK och det konservativa Ny Demokrati, i november 2011 införandet av en teknokratisk regering under ledning av en bankman. Ändå är Syrizas aktivister optimistiska – och de har en historia av enastående förväntningar.

Om Syriza lyckas bilda regering kommer de att stå inför ett enormt antal utmaningar på inhemska och europeiska nivå. På hemmaplan kommer de att stå inför ett våldsamt motstånd från storföretagen, åtstramningspartierna och grekiska media. Den ekonomiska eliten i Grekland kan använda EU:s juridiska system för att motarbeta Syriza. Bankägarna kan till exempel inleda rättsprocesser i EU-domstolen mot en omstrukturering av banksektorn.

För Syriza själv kan en regeringsställning leda till spänningar mellan partiledningen och partiets anhängare och förändra dynamiken i partiet. Syriza kommer att tvingas hitta en balans mellan sina två roller – för det första utgöra ett trovärdigt alternativ till etablissemang och för det andra presentera regeringsplaner. De måste vara noga med att inte skada partiets band till de sociala rörelserna, och för att stå emot angreppen kommer det att behöva utvidga sin närvaro i samhället och bygga upp en stödgrund.

Grekland är speciellt sårbart för tryck från de utländska EU-eliterna. Istället för att förhindra en Syriza-regering med hjälp av hot, som de gjorde under de grekiska valen 2012 (då den tyska finansministern Wolfgang Schäuble kallade Syriza för ”demagoger” och Frankrikes president François Hollande ”varnade” grekerna för att andra länder skulle ”vilja göra slut på Greklands närvaro i eurozonen” om partiet vann), förväntar sig många i Syriza att deras europeiska motståndare kommer att spela ett mer tålmodigt spel 2015. ”De kommer inte att ge oss fördelen av att gå emot oss öppet. Denna gång vore det bra för oss om de skulle vara fientligt inställda”, säger Andreas Karitzis, medlem i Syrizas centralkommitté.

Istället kanske de europeiska eliterna väljer att låta Syriza komma till makten och sedan får dem att misslyckas, antingen genom att så snabbt som möjligt störta vänsterregeringen med hjälp av maximala påtryckningar eller försöka korrumpiera partiet. Det sistnämnda skulle säkerställa att åtstramningarna fortsätter, men också förhindra att vänsteranhängare och vänsterrörelser över hela Europa samlas bakom Syriza och Grekland.

John Milios, professor i politisk ekonomi och parlamentsledamot för Syriza, tror att denna plan är den mest sannolika: ”Jag tror att de kommer att försöka göra samma sak med Syriza som de gjorde med vänsterpartier i Italien, som var mycket vänsterinriktade medan de var i opposition men nyliberaler när de hamnade i regeringen... Det betyder att vi måste vara mycket noggranna inom partiet. I marxistiska termer finns klasskampen överallt, till och med

i partiet. Det är därför vi måste få arbetarna att mobilisera sig, stöda partiet och själva lägga fram förslag.”

Enligt Karitzis' uppfattning kommer de europeiska eliterna att lita till den åtstramningsregim som de inrättat under de senaste åren med hjälp av nya institutioner och kontrakt. ”De kommer att acceptera oss, och förhandla med oss i början. De kommer att säga: 'Låt oss se vad ni kan göra. Det finns regler som ni inte kan bryta mot, det finns överenskommelser som ni borde respektera.' De är säkra på att de efter 2012 har skapat en situation som ingen regering kan förändra.”

Men Syriza kommer säkert att försöka. En av de första åtgärder som en Syriza-regering kommer att vidta är att kräva en nedskrivning av statsskulden i Grekland och Europa med hjälp av en internationell skuldkonferens. De europeiska regeringarna och institutionerna kommer troligen att inleda förhandlingar utan att göra några eftergifter. Karitzis säger: ”De är övertygade om att vi så småningom kommer att kompromissa, att tiden arbetar mot oss, så de kommer inte att vara alltför fientligt inställda i början.” Giorgos Chondros, chef för Syrizas avdelning för miljöpolitik, förväntar sig att förhandlingarna kommer att dra ut på tiden. ”Vi kommer inte bara att bli tvingade att kämpa mot de grekiska eliterna, utan också mot de europeiska. Det gör vår situation mycket svårare. Vi kommer att behöva stöd från rörelser i hela Europa.” John Milios förväntar sig ”psykologisk krigföring” från EU:s eliter och långivare.

Grekland kommer högst troligt att bryta mot en del av villkoren i EU:s regler för underskott. ”Det finns ingen tvekan om att de siffror vi ser om grekiska regeringskonton och bankernas räkenskapsböcker allihopa är förfalskade”, säger Yanis Varoufakis, professor i ekonomi och rådgivare till Syriza. Sanningen om statens finanser kommer troligen att komma till ytan kort efter att en Syriza-regering har installerats.

Partiuppgifter hävdar att eurozonen av ekonomiska skäl inte har råd att kasta ut Grekland. Men de europeiska eliterna kan utöva påtryckningar på andra sätt. De skulle kunna utlösa en bankrusning i Grekland. De skulle kunna smutsa ner bilden av Grekland som ett turistland. Den Europeiska centralbanken (ECB) skulle kunna stoppa räntevinsterna på grekiska regeringsobligationer. De skulle kunna ge Grekland färre strukturfonder för infrastrukturprojekt som vägar – enligt Varoufakis har reglerna för dessa fonder lättats på senare tid för att stöda den nuvarande grekiska regeringen, vilket betyder att de helt enkelt skulle kunna tillämpas hårdare för att skada en Syriza-regering.

Investerare i grekiska regeringsobligationer har lugnats av ”blinkningar” från Berlin och ECB, som antyder att om Grekland inte betalar så ska de täcka skulden. Varoufakis varnar för att ”de mycket väl kan göra motsatsen för att öka det ekonomiska trycket på en vänsterregering.” Alla dessa åtgärder skulle skada Syrizas förmåga att uppfylla viktiga löften att återinföra fri tillgång till sjukvård, öka de lägsta pensionerna och införa räntesubventioner.

Den kanske allvarligaste strategin skulle vara om ECB hotade att sluta att ge likviditet till grekiska banker. Varoufakis beskriver det som ett ”kärnvapen” som omedelbart skulle knäcka den grekiska banksektorn. Det vore extremt men inte otänkbart: i december 2014 hotade ECB i praktiken att stänga av de grekiska bankerna om inte regeringen gick med på trojkans krav. Varoufakis är övertygad om att en Syriza-regering måste vara beredd på den sortens utpressning om den ska bli tillräckligt långvarig för att kunna förhandla fram ett nytt avtal för Grekland.

Trots alla dessa utmaningar existerar det fortfarande en optimism bland Syrizas medlemmar. Även om många anser det möjligt att deras regering bara skulle kunna existera under några veckor, så säger de att deras chanser är bättre idag än vad de skulle ha varit 2012. De ser

sprickor i det nyliberala blocket som de kan utnyttja, som ECB:s rädsla för deflation, den italienska premiärministern Matteo Renzis inställning och de senaste konflikterna inom den franska regeringen. Genom att komma in i regeringen och tillämpa några första åtgärder hoppas Syriza skynda på de pågående debatterna, i synnerhet inom den europeiska socialdemokratin och fackföreningarna.

”Huvudtanken är att stöda samhällets självförtroende, att bekämpa tanken att vi är helt beroende av någon annan och att vi inte kan göra upp våra egna planer som folk”, säger Alexandros Bistis, Syrizas ledande kampanjsamordnare. Andreas Karitzis menar att de europeiska samhällena riskerar att acceptera att de inte kan besluta sin ekonomiska politik. ”Det finns historiska perioder då man måste kämpa för sina värderingar, som demokrati, frihet, värdighet”, säger han. ”Vi borde försöka ge folket hopp.”

Jonas Sjöstedt: ”Om Syriza lyckas, kan Podemos lyckas”

Emma Lundström

Internationalen, 22/1 2015

Det går bra för vänstern i Sydeuropa. Trots hot och skrämstaktik från många ledande röster inom EU ser det ut som att det grekiska folket väljer Syriza i det stundande valet. Samtidigt har Podemos medvind i Spanien. Hur ser det största svenska vänsterpartiets ledare på utvecklingen, och vad tror han om vänsterns framtid i Sverige. Internationals Emma Lundström tog sig en pratstund med Jonas Sjöstedt.

Det är gråslaskig januariförmiddag när Jonas Sjöstedt tar emot på sitt arbetsrum i Vänsterpartiets lokaler i Gamla stan i Stockholm. Kvällen innan har han varit i Gävle och pratat, dagen efter ska han till Sundsvall, sedan bär det av till Grekland inför Syrizas valspurt. Han menar att vänsterns framgångar i Grekland och Spanien är direkt kopplade till den enorma sociala krisen i Sydeuropa.

– Det är bara vänstern som har gjort motstånd mot den extrema åtstramningspolitiken där man har räddat det finansiella systemet och lastat över bördorna på befolkningarna med helt katastrofala sociala och ekonomiska följder. När det är vänstern som är trovärdig så växer den, säger han och påpekar att utvecklingen också är en spegel av att de gamla maktpartierna, socialdemokrater och högerpartier, har varit lojala med EU:s åtstramningspolitik och till stor

del också är korrupta. I förhållande till dem framstår partier som Podemos och Syriza som friska fläckar som faktiskt på riktigt vill folkets väl. Också Jonas Sjöstedt ser Syriza som ett spännande och hoppfullt parti:

– Både Syriza och Podemos är exempel på en ny typ av vänsterpartier, som är breda, folkliga rörelsepartier, och som också visar praktisk handling. Våldigt nära kopplat till Syriza finns ju Solidarity for All som faktiskt bygger någonting nytt mitt i krisen med sjukvård, utbildning och praktisk solidaritet. I detta finns någonting mycket hoppingivande.

Samtidigt understryker han att Syriza står inför enorma utmaningar om de vinner valet den 29 januari. Han tror att EU kommer att reagera med förfäran och hot:

– Det är en jättesvår situation och de kommer att ha mycket mäktiga fiender som kommer att göra allt för att de inte ska lyckas. Jag tror att högern inom EU ser på Syriza med bävan eftersom de pekar ut en annan väg. De vet att om Syriza lyckas, då kan Podemos lyckas. Det här är den största utmaningen mot EU-makten sedan holländare och fransmän röstade nej till EU-konstitutionen. Det är på riktigt och det kan fortsätta i fler länder. Det kommer att bli en hård maktkamp.

Att det från EU-håll görs tydliga försök att svartmåla Syriza och varna det grekiska folket för vad som kan hända om de röstar partiet till makten, det tycker Jonas Sjöstedt inte är särskilt konstigt eftersom han anser att EU är synonymt med högerpolitik och åtstramningspolitik.

– EU är under direkt påverkan av de banker som räddades och av storföretagen. De ser att Syriza är en verklig motståndare och använder därför alla medel för att stoppa dem, inklusive olika former av politisk och ekonomisk utpressning. Det visar att den här striden är på stort allvar. Om grekerna trots det röstar på en Syrizaregering så är det ännu mer imponerande, säger han och fortsätter:

– Demokratiskt är det helt oacceptabelt att en organisation som EU lägger sig i ländernas val och hotar befolkningar med ekonomiska straff om man röstar emot den åtstramningspolitik som EU har stått för och som har varit en sådan katastrof. Man önskar att det fanns en glimt av självkritik hos den europeiska högern, men den är svår att hitta.

Han påpekar att Grekland också har maktmedel, de kan ställa in betalningarna. Men han tycker att det allra viktigaste är att vänstern inom EU gör allt för att backa upp Syriza i det läge som uppstår.

– Syriza kommer att behöva allt stöd och all solidaritet de kan få, säger han och tillägger att det finns stöd att hämta i ett Europa där vänstern växer, inte bara i Grekland och Spanien:

– Också på Irland och i en del andra länder så är vänsterpartier idag snubblande nära att bli största partier. Det är någonting som hade varit helt otänkbart för bara två år sedan.

Oavsett om Syriza vinner eller inte så är den ekonomiska situationen i Grekland mycket mörk. Jonas Sjöstedt beskriver den som katastrofal: ekonomin har krympt, det görs inga investeringar, utbildnings- och hälsovårdssystemet svajar. Om Syriza skulle vinna valet, vilka utmaningar och möjligheter ser Jonas Sjöstedt att de står inför?

– Att få ordning på det här kommer att ta flera år, men att börja få ordning på det, det är vägen mot framtiden, säger han och påpekar att ett av de största problemen är att det fattas pengar. Han menar att Syriza står i början av en lång uppförsbacke. Samtidigt tycker han inte att det är hopplöst:

– Äntligen kan Grekland börja röra sig åt rätt håll. Det som gör att Syriza kan lyckas, det är att de faktiskt vägrar acceptera den politik som har skapat krisen. Att de kommer att säga till EU att ”vi godtar inte villkoren som ni har lagt på oss”. Och det är helt rätt därför att de villkoren gör det omöjligt för Grekland att resa sig igen.

Ett omförhandlat avtal med EU och en rejäl skuldnedskrivning är vad grekerna behöver i första hand, enligt Jonas Sjöstedt.

– Ingen realistisk ekonom tror att Grekland kommer att kunna betala sin statsskuld. Antingen inser man det och ger Grekland en chans, eller så straffar man dem i evigheters evighet, vilket är högerns modell, men de kommer ändå inte att kunna betala sin skuld, säger han och fortsätter:

– Skulden har inte heller, som många trott, gått till välfärdssatsningar i Grekland, den har i allt väsentligt gått till att rädda den finansiella sektorn. Grekerna har inte sett skymten av de här pengarna, de får bara betala igen dem.

Syriza vill inte lämna euron, trots allt. Men Jonas Sjöstedt menar att det ändå kan bli en av följderna om Syriza vinner valet och konfronterar EU. Unionen kan då hota med att slänga ut dem ur eurosamarbetet.

– Många inom Syriza inser att det kan bli så. Min personliga uppfattning är att det vore bra för den grekiska ekonomin att ha en egen valuta. Men man ska veta att det är mycket svårare att lämna en valutaunion än att tacka nej till att gå in i den. Det är praktiskt svårt och innebär bland annat att människor som har sina besparingar i euro kommer att tappa en del av dem. Men det skulle också innebära att Grekland återfår konkurrenskraft och fart på den inhemska tjänste- och varuproduktionen, och det är precis det som Grekland behöver för att kunna få arbete och investeringar.

Många unga med vänsteråsikter i Grekland misstror inte bara de gamla partierna utan också Syriza, de ser alla politiker som maktlystna svikare och har tappat tron på att en förändring är möjlig. Jonas Sjöstedt menar att det just därför är så viktigt att Syriza lyckas leverera, trots de enorma utmaningarna.

– Jag tror att många i Sverige inte inser vidden av den sociala katastrofen i Sydeuropa. Vi får gå tillbaka till 30-talet för att hitta någonting som liknar det här. Sex av tio ungdomar är arbetslösa. Massor har emigrerat. Människor flyttar tillbaks till sina byar och försöker bli självförsörjande i jordbruket, man lämnar penningekonomin. Och det här i ett land som beskrevs som en framgångssaga med lånebaserad kapitalism för några år sedan. Spanien är också en social katastrof. Italien är inte så långt efter, säger han och tillägger med bister min: – Att man fortfarande kan påstå att EU:s politik skapar välstånd, det är faktiskt helt bisarrt.

Det är tisdag. På torsdagen reser alltså Jonas Sjöstedt till Grekland tillsammans med sin pressekreterare, Örjan Rodhe, för att delta i Syrizas stora valmöte som hålls samma dag, där både partiets ledare, Alexis Tsipras, och Podemos Pablo Iglesias ska tala:

– Vi kommer att träffa våra kamrater från Syriza och se om vi kan bidra på något sätt. I en tid då många i EU hotar grekerna så vill vi visa att Syriza har ett enormt stöd runt om i Europa. De hoppas också få besöka några av de vårdcentraler som Solidarity for All driver och som Vänsterpartiet har samlat in pengar till. Jonas Sjöstedt berättar att det handlar om grundläggande sjuk- och hälsovård, som vaccinationer, mödravård, och vård av cancerpatienter som inte längre har tillgång till sjukvård och sjukförsäkring:

– Dödligheten stiger i Grekland, bokstavligen. Sjukdomar som man trodde att man hade utrotat kommer tillbaks. Det är nyliberalismens pris.

Så långt den sydeuropeiska vänstern. Men den svenska vänstern då, vilka utmaningar står den inför? Jonas Sjöstedt menar att situationen i grunden är annorlunda här, men att vi ska vara väldigt öppna mot det som sker i Europa, lära av det och se oss som en del av en större europeisk vänster.

– Sedan har vi ett strategiskt behov av att växa i Sverige, vi måste bli större, få fler medlemmar och större aktivitet, mer fackliga aktivister och större folkrörelser. Det är så vi förändrar politiken. Och då menar jag vänstern i vid mening. Jag tycker ändå att Vänsterpartiet

har klarat av att förskjuta folkopinionen och hela debatten i fråga om privatiseringar, det är viktigt för det svenska samhället. Nu ska vi göra allt för att, trots läget i riksdagen, trycka igenom det här och avprivatisera välfärden, säger han och påpekar att han tycker att det är viktigt att Vänsterpartiet både kan tvinga Socialdemokraterna och Miljöpartiet till vänsterpolitik, och samtidigt är en röst som står fri och kan kanalisera det som han menar är riktig vänsterpolitik:

– Det kan handla om frihandelsavtalet med USA, klimatpolitiken där jag tycker att den här regeringen är mycket svag, om inkomstklyftan mellan män och kvinnor eller Nato-frågan. Som parti måste vi kunna göra både och.

Av vänstern i Sydeuropa tycker Jonas Sjöstedt att vi kan lära oss öppenhet och folklighet. Han menar att det är typiskt att det inte är dogmatiska, gamla partier som kan kanalisera den nya vänstervågen utan nya, breda partier som arbetar på ett nytt sätt. Han tror att vi kommer att få se det i fler länder framöver. Kan det resultera i en bredare radikal vänsterrörelse på europeisk nivå?

– Delar av Europa står mitt i en vänstervåg och den kan sprida sig. Men politiken i Europa är fortfarande väldigt nationell och det är ett strategiskt problem att vi inte ser en ny vänster kliva fram i Central- och Östeuropa. Där finns ett politiskt slukhål för socialistiska idéer. Det är ett stort bekymmer att den råa marknadsliberalismen härskar så oinskränkt på vissa håll. Men det är klart att det kan förändras snabbt och att folk kan inspireras av det som sker. Det finns också en del intressanta saker som händer, jag ska bland annat åka till Slovenien och Kroatien och träffa vänsterpartier där.

Vi kommer återigen in på de svenska förhållandena. Jonas Sjöstedt är noga med att understryka att Vänsterpartiet varken är eller vill vara en del av Decemberöverenskommelsen, som han med en glimt i ögat kallar för DÖ. Trots det anser han att det finns två positiva aspekter av överenskommelsen:

– Det ena är att Sverigedemokraterna tappar makt och det är bra. Vi vill inte att Mattias Karlsson och Björn Söder ska diktera villkoren i svensk politik, det är outhärdligt. Det andra är att vi nu faktiskt kan börja genomföra vinstöverenskommelsen om budgeten. Även om det inte var en ren vänsterbudget så är det ändå en budget där vi tar bort Fas 3, tar bort den bortre parentesen i sjukförsäkringen, höjer a-kassan, satsar på järnvägen, lyfter fattiga pensionärer och ensamstående föräldrar och satsar på Kulturskolan. Det är något helt annat än den borgerliga politiken. Mycket av det bästa i budgeten var det Vänsterpartiet som drev igenom, nu kommer vi att förhandla igen om att få genomföra det. Jag tror att det är enormt viktigt att de rödgröna partierna levererar, att det blir skillnad. Att sysselsättningen stiger, att bostadsbyggandet ökar, att välfärden utvecklas istället för privatiseras.

När vi samtalar är det bara någon vecka kvar till vänstersatsningen [Rött Forum](#) som ska hållas på ABF-huset i Stockholm. Jonas Sjöstedt tycker att det är ett bra initiativ.

– Det saknas bredare vänsterplattformar. Socialistiskt forum har varit och är en jättebra plattform och det finns folkrörelser runt välfärdsfrågorna också. Men det behövs fler plattformar. Vänstern är och ska alltid vara mycket större än partierna, och forum som breddar för det är mycket viktiga, så det ska bli roligt att få komma. Jag kommer säkert att ha med mig många intryck från Grekland, säger han och tillägger att Vänsterpartiet har en väldigt nära relation med både Syriza och Podemos, att partiet också försöker knyta starkare band till Sinn Féin på Irland, och med den vänster som verkar kunna vara på väg i Italien.

Den italienska vänstern har länge präglats av partistrider och svårigheter att orientera sig i det politiska landskapet, men nu tycker sig Jonas Sjöstedt se en ljusning. Bland annat ställde en vänsterlista upp i valet till EU-parlamentet, Tsipraslistan. Dessutom pågår en facklig massmobilisering:

– Det är en facklig mobilisering mot den socialdemokratiska regeringens åtstramningspolitik, och det är väldigt hoppningivande. Där finns antagligen grunden för en ny italiensk vänster.

Trots alla krafter som med näbbar och klor arbetar för motsatsen, verkar det alltså som att vänstern i Europa har verklig medvind. Att rösta vänster framstår kanske för alltför inte alls som något extremt utan som den enda möjliga vägen mot en bättre framtid. Jonas Sjöstedt tycker att det är en hoppfull utveckling:

– Det ser väldigt olika ut i olika länder men vi har en stark vänster i Holland, den finska vänstern visar alla tecken på att göra ett bra val, Danmark är fortfarande ett starkt vänsterland, och det händer saker också i den tyska vänstern. Det är klart att det är i Sydeuropa som genombrottet är på väg, men jag tycker att det ser bättre ut än på många årtionden för Europas vänster.

Det har blivit dags för lunch och vi gör sällskap ut i gråvädret. Jonas Sjöstedt morsar glatt på de arbetskamrater som är på plats. Dagen efter ska han göra praktik i hemtjänsten i stadsdelen Skönsmon i Sundsvall. Han berättar att de har gjort om hemtjänsten i Skönsmon från den traditionella, hierarkiska till en uppbyggnad där de som jobbar själva planerar arbetet, lägger sina scheman och planerar budget. Detta har bland annat lett till att en del chefspositioner har kunnat tas bort:

– Det är så viktigt att vi, utöver att bekämpa privatiseringarna, arbetar för en demokratisering av den offentliga sektorn.

Proletären

Är Syriza räddningen för Grekland?

August Eliasson

Proletären, 22/1 2015

De grekiska kommunisterna i KKE har hela tiden varnat för att Syriza och dess ledare Alexis Tsipras (ovan) inte företräder ett antikapitalistiskt alternativ, utan snarare är ett nytt socialdemokratiskt reformistiskt parti.

Inför nyvalet i Grekland 25 januari leder vänsterpartiet Syriza opinionsundersökningarna. Med sin radikala antikapitalistiska retorik har partiet vunnit stöd bland många greker, väckt hopp i den europeiska vänstern och skrämt EU-företrädare. Men hotar Syriza verkligen kapitalet?

Den 25 januari hålls nyval i Grekland efter att den sittande regeringskoalitionen mellan högerpartiet Ny demokrati och socialdemokratiska Pasok misslyckats med att få sin presidentkandidat vald av parlamentet. I opinionsundersökningar har vänsterpartiet Syriza skaffat en betryggande ledning på runt 35 procent.

Det parlamentariska läget i Grekland är minst sagt skakigt. I princip alla partier som varit med och regerat under krisen har straffats av väljarna. Flera utbrytarpartier har bildats ur spillrorna av det gamla socialdemokratiska partiet Pasok.

Det traditionella högerpartiet Ny demokrati jagar väljare med rasistisk populism. Så sent som förra veckan, efter terrordådet i Paris, pekade partiets ordförande Antonis Samaras ut ”invandringen” som orsaken till terrorismen.

Ny demokrati konkurrerar med nazistpartiet Gyllene gryning om missnöjesväljarna, ett våldsamt parti med kontakter bland de mest antikommunistiska redarkapitalisterna som dock har backat i opinionsundersökningarna.

Det grekiska kommunistpartiet, KKE, har delvis hämtat upp rösttappet från omvalet 2012. Partiets huvudfokus har varit att bygga upp en klasskampsinriktad facklig front, Pame.

De höga siffrorna för vänsterpartiet Syriza har skrämt EU-byråkrater och börsspekulanter. Partiet har lyft fram flera populära krav och framställt sig som motståndare till de av EU påtvingade och hatade sparpaket som fullständigt slagit sönder det grekiska samhället.

Syriza har också väckt hopp om ett vänsteralternativ som svar på den ekonomiska krisen och EU-politiken. Men trots radikal retorik har partiet tvärtom tagit stora steg åt höger för att anpassa sig till en eventuell kommande regeringsroll.

Syrizas ambition är inte att förändra systemet, utan att förvalta och bevara det. Det blev tydligt i en intervju med brittiska Channel 4, den första i nyvalskampanjen. När frågan om ett ”gexit”, att Grekland lämnar EU, kommer upp skrattar Alexis Tsipras och förklarar att Syriza är beredda att ”göra vad som krävs” för att rädda EU och ”vårt samhälle”.

Vänsterledarens ord ska tas som ett löfte. I december mötte Syriza-representanter flera viktiga investerare (riskkapitalister) i London för att diskutera en eventuellt kommande vänsterregering i Grekland. Målet för mötet var knappast att berätta om ett förestående beslagtagande av deras grekiska tillgångar, utan tvärtom att försäkra dem om att de sitter tryggt.

De monopolkapitalister som trott på Syrizas radikala retorik kunde dra en lättnadens suck. ”Grekiska Syriza skrämmer inte längre investerare” skrev finansstidningen Financial Times i slutet av december när nyvalet var ett faktum.

Krishna Guha finansanalytiker i investmentbolaget Evercore ISI förklarade att Tsipras planerade ”relativt kosmetiska förändringar i Greklands sparprogram”. Den förre vice ordföranden på statliga Grekiska kapitalmarknadskommissionen menade att ”Herr Tsipras ändrat taktik och blivit mer affärsvänlig”.

KKE har hela tiden varnat för att Syriza inte är ett antikapitalistiskt alternativ, utan snarare har tagit på sig rollen som ett nytt socialdemokratiskt reformistiskt parti, med uppgift att förvalta kapitalismen och möjligtvis lindra krisens värsta verkningar.

”Både regeringskoalitionen och Syriza lovar samma sak, att om den kapitalistiska ekonomin stärks så tjänar folket på det”, skriver KKE i ett uttalande där de uppmanar grekiska arbetare att istället stärka kommunisterna som den enda antikapitalistiska oppositionen.

Trots att Syriza varken tänker riva upp lånepaketen eller lämna EU kvarstår dock en viss oro i den europeiska borgerligheten.

För även om Syriza inte hotar kapitalet så lyfts partiet av en radikal opinion som kräver radikala förändringar. Vad händer om inte Syriza införlivar förväntningarna?

I media har det även talats om ett möjligt utträde för Grekland ur eurozonen, ifall omförhandlingarna om EU-lånen misslyckas. Det skulle kunna inspirera en EU-kritisk opinion och därmed ytterligare utvidga befintliga sprickor i unionen.

Nyvalet i sig har i borgerlig media beskrivits som ett hot mot EU:s ekonomi och det har påståtts att det kan leda till en ”ny ekonomisk kris”, som om vi någonsin tagit oss ur den nuvarande krisen. Frågan om varför ”pöbeln” ska få äventyra EU:s ekonomi hänger i luften.

De grekiska partiernas opinionssiffror

Den sittande regeringskoalitionen består av högerpartiet *Ny demokrati* och socialdemokratiska *Pasok*.

Ny demokrati, ett liberalkonservativt högerparti sprunget ur den grekiska militärdiktaturen, ligger på 30-32 procent.

Potami (”Floden”) är ett nybildat populistiskt socialliberalt parti som ser ut att få 6-7 procent.

KKE, Greklands kommunistiska parti, 5-6 procent.

Gyllene gryning, ett nazistiskt-fascistiskt parti, får 5-6 procent.

Pasok, det gamla socialdemokratiska partiet, får 4-5 procent.

Anel, ett högerpopulistiskt nationalistiskt parti bildad av utbrytare från *Ny demokrati*, får runt 3 procent.

Kinima, som bröt sig ur socialdemokratiska *Pasok* för två veckor sedan, får runt 2 procent.

Flera mindre partier hamnar utanför 3-procentsspärren, däribland en tidigare reformistisk utbrytning, *Dimar*, en radikal vänsterkoalition, *Antarsya*, och det gamla rasistiska högernationalistiska partiet *Laos*.

Repression mot KKE-kandidater

August Eliasson

Proletären, 22/1 2015

Inför det grekiska nyvalet 25 januari har repressionen mot KKE-representanter ökat.

Nyligen lämnade grekiska åklagare in en begäran till EU-parlamentet om att upphäva den grekiske EU-parlamentsledamoten och kandidaten i nyvalet Sotiris Zarianopoulos immunitet.

Hans brott? Att han för fyra år sedan, som stridbar arbetarledare i den fackliga frontorganisationen Pame avbröt en tv-intervju under en strejk för att framföra arbetarnas åsikter.

I november förra året berättade Sotiris Zarianopoulos för *Proletären* om regeringens ökade repression mot arbetarklassen och fackföreningarna.

– De terroriserar arbetarklassen, och har bland annat infört lagar som i praktiken kan hindra strejker. Men problemen kan heller inte lösas bara genom att byta regering.

Sotiris Zarianopoulos anklagas nu för ”olagligt våld och ordningsstörande”.

En annan kandidat, Tasos Tsiaples, ska också ställas inför rätta efter att han 2013 deltagit i en protestaktion mot vägavgifter och, enligt åklagarna, ”stört trafiken”.